

P.n. Licejska knjižnica,
realna gimnazija,

Ljubljana

NAS GLAS

 **Glasilo Osrednje Zveze javnih
 nameščencev in upokojencev** **:: za Slovenijo v Ljubljani. ::** **Cena posamezne štev. 1 Din.**„NAS GLAS“ izide vsakega desetega,
dvajsetega in zadnjega v mesecu.

Celoletna naročnina . . . Din. 40—

Polletna naročnina . . . . . „ 20—

Četrletna naročnina . . . . . „ 10—

Za inozemstvo je dodati poštino.

Oglasi po ceniku.

Uredništvo: Štebi Alojzija, Vič pri Ljubljani, Pod Rožnik štev. 296. Rokopisov
ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le pod-
pisane in zadostno frankirane. Rokopise je adresirati le na urednico.Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se poš-
ljuje po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja
je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Zakaj je bil preložen kongres Glavnega Saveza.

V štev. 1. Našega Glasa tek. I. je objavila O. Z. brzojavko, ki jo je bila prejela 6. januarja od Glavnega Saveza iz Beograda. V brzojavki je bilo povedano, da je kongres državnih uslužbencev preložen in da se bo s pismom zadeva obširneje objasnila. Ako je dobila O. Z. obetano pismeno obvestilo o vzrokih preložitve, tega seveda uredništvo ne ve, a mislimo, da ne, ker drugače bi O. Z. gotovo že podala radovednim državnim uslužbencem, kar je izvedela. Ker so pa državni uslužbenci le izredno radovedni o vzrokih te nenadne izpremembe, smatra uredništvo za svojo dolžnost, da objavi vsaj ono, kar so pisali časopisi o tem, in sicer »Činovniški Glasnik« (št. 82. z dne 15. jan. 1925), organ Gl. Saveza, in beograjska »Pravda« z dne 20. jan. 1925. »Činovniški Glasnik« piše:

Odlaganje godišnje skupštine Glavnog Saveza.

Godišnja skupština Glavnog Saveza, koja je trebala da se drži 11. t. m., odložena je. Razlozi, koji su rukovodili upravu da doneše ovakvu odluku, jesu dosta mnogobrojni i raznorodni, ali medju njima su ponajvažniji bili ovi: Stojeći vazda na terenu pune apolitičnosti, respektujući staru devizu Saveza »izvan i iznad politike«, smatralo se da predizborna vreme ne bi uopšte bilo pogodno za održanje skupštine. Šta više, zaključci skupštine, koje će iduća uprava imati zadržati da sprovede u život, ne mogu korisno poslužiti, dok ne budemo imali novu vladu, jer ova sadašnja i susviše je apsorbovana svojom ulogom izborne vlade i, kao takva, po definiciji je efemerna. Sam zakazani dan skupštine bio je, pored toga nepodesan u toliko, što bi naši delegati iz udaljenijih mesta Južne Srbije i Hercegovine bili prinudeni da božićne praznike provedu na putu. Najzad, Ljubljana, koja je u svoje vreme bila zahtevala, da se skupština drži tek aprila meseca, i kojoj u ovoj prilici pripada čast domaćina, nije odgovorila da joj je zakazivanje skupštine u januarju mesecu osobito podesno, pa se njeno ćutanje moglo shvatiti kao prećutni pristanak, osnovan ne na identičnosti gledišta već na potrebi, pa se i protiv svoje volje respektuje odluku Uprave.

Dan saziva Skupštine Gl. Saveza biće naknadno objavljen. Za sada su svi izgledi, da će većina udruženja biti za drugu polovinu februara ali početak marta meseca t. g. Vsekakor se mora smatrati gorenja izjava kot oficijelna izjava Glavnega Saveza o vzrokih preložitve kongresa, čeprav ta iz-

java ne objasnjuje dovolj pravih povodov za preložitve.

V beograjski »Pravdi« pa je izšel članek o istem predmetu, ki je v stanju, da nekoliko ostreje osvetli povode, ki so bili merodajni za glavno upravo. Zaradi vsestranske informacije priobčujemo tudi ta članek, ki se glasi v prevodu:

VLADA I ČINOVNIČKA UPRAVA.

Zakaj je odložen kongres državnih uslužbencev.

Po oni nekulturni in netaktni gesti finančnega ministra, ki je odbil sprejem predstavnikov Glavnega Saveza z izgovorom, da se pripravlja na potovanje, čeprav je bil odšel na pot po treh dnevih, so odločili predstavniki: da se odslej ne bodo nič več obračali na nikogar izmed onih, ki so na vladi, temveč da bodo poročali na kongresu o vsem, kar so doslej delali in vse, kar jim je bilo doslej obetano in da hkratu zahtevajo od kongresa, da se takšno postopanje finančnega ministra javno obsodi in da naj kongres odloči, kakšno stališče naj zavzame nampram današnji vladi. Ker je bil govor o tem, da se razloži kongresu vse in da se izda parola, naj bodo državni uslužbenci pasivni posmatrači za čas predvolitvene agitacije in da naj se državni uslužbenci vzdrže glasovanja, je »nekdo« zašepetal to »staremu maheru«. Ovaj je pozval upravo Saveza in izrazil željo — »ovaj« vlade, da naj se že sklicani kongres za 11. januar odloži, »jer« »ovaj« da je nezgodno, da bi se zbrali državni uslužbenci pred volitvami in da bi govorili proti vladi.

Proti tej želji gospoda Pašića ni imel prav nihče poguma, da bi reagiral, ker se je starček pokazal bojevitega in je izjavil: »Ako vi ne poslušate, se bo vlada poslužila skrajnih mer in prepovedala kongres.«

»Bajina želja« je bila upravi zapoved, in ker ni imela poguma, je objavila: da kongresa ne bo zato, ker je »hladno vreme« in bi se delegati lahko premrazili in ker v zimskem času ne bi mogli videti vseh lepote Slovenije. In poleg tega še to, ker vlada P. P. ni ničesar jasnega izjavila o izplačilu razlike med starimi in novimi prejemki.

Koliko se je brigala uprava za zdravje delegatov, se vidi po tem, ker je bila prav ta uprava tudi takrat na čelu Saveza, ko je bil določen kongres, a takrat niti od daleč ni mislila na zdravje delegatov. V kolikor pa gre za odgovornost vlade, ker ni izpolnila obveznosti, ki jih ima nampram državnim uslužbencem po zakonu o drž. uslužbencih, bi moral kongres oceniti: ali je uprava storila vse, kar je bilo treba, ali je ona, stoječa v večini pod vplivom dr. Stojadinovića, pu-

stila mnogo neizvršenega. Tako bi bila i sama obsojena.

Od Pašića je odšla uprava k Zlosrečku Tešiću, ki ji je izjavil: da bi uprava dobro storila, ako bi pozvala državne uslužbence, da se odrečejo pravici razlike, ako pa tega ne store, tedaj bo on vstavil v finansijski zakon za leto 1925. odredbo, po kateri se bo smatralo za likvidirano tudi vprašanje o izplačilu razlike.

Eden izmed najmlajših — doktor prava — je poizkušal, da dokaže Zlosrečku, da bi bila takšna odredba protizakonita, ali ker so vsi drugi molčali, se je ta sprejem s tem končal.

Činovnik.

O uradniški stalnosti.

V prejšnji številki »Našega Glasa« smo priobčili po zagrebškem »Obzoru« stališče, ki ga je bil zavzel nek pravnik o upravičenosti upokojitve zagrebških univerzitetnih profesorjev. Isti pravnik piše v »Obzoru« z dne 22. januarja še enkrat o tej zadevi pod naslovom »Pojam činovniške stalnosti«. Ker so prav v tem času, ko toliko državnih uslužbencev vsak dan lahko premišljuje o svoji »stalnosti«, kadar so na cesti, njegova izjava važna, zato jih priobčujemo v celoti. Članek se glasi:

»V številki 322. »Obzora« od lanskega leta sem napisal članek z nadpisom »Umirovljenje vseučiliškega profesorja dr. Alberta Bazale«, dokazujoč tezo, da se z odredbo eksekutivne oblasti po zakonu ne more razrešiti službe oni državni uslužbenec, »ki izraza načela proti obstoječi državni obliki ali načelo protipravne izpremembe državnega reda« (čl. 4., točka 5., al. 2 zakona o civilnih drž. usl.). Takšen uslužbenec se sme razrešiti po zakonu službe samo tedaj, ako mu dokaže pristojno redno ali disciplinarno sodišče imputirano krivico (čl. 131. zakona). G. profesor dr. L. Polić me je sedaj opozoril, da je Slobodan Jovanović z menoj enakega mnenja. V njegovem delu »Ustavno pravo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« je na strani 366. sledeče: »Pri kandidatih, ki se javljajo za državno službo, oceni vlada, ali izražajo nedopuščena načela; pri onih osebah, ki so že v državni službi, oceni to disciplinsko sodišče, ker izražanje nedopuščenih načel ni vzeto med vzroke o izga- bi službe po sili zakona.« Tako potrjuje pravilnost moje teze avtoriteta prvega in splošno priznanega državnopravnega strokovnjaka v naši državi, ako je sploh potrebno potrdilo kake avtoritete nad najvišjo avtoriteto logično pravilne argumentacije.

Ko sem bil pisal svoj članek, mi ni bilo še znano, da se naslanja upokojitev tudi na čl. 234. zakona o civilnih drž. uslužbencih. Ta člen se glasi: »Državni uslužbenci v vsej kraljevini, razen onih, ki so označeni v čl. 224. tega zakona, uživajo stalnost po preteku treh let od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, brez ozira na dosedanje predpise.« (Izvzeti so člani državnega sveta, člani glavne kontrole, vsi sodniki rednih sodišč in učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih ne premeščeni, ne odpravljeni iz službe). Na podlagi teh zakonskih odredb se ne bi smeli smatrati upokojeni vseučiliški profesorji za stalne državne uradnike. Ako niso stalni, tedaj so po uradniškem zakonu samo začasni, ker čl. 16. zakona jasno odreja, da postanejo uslužbenci stalni ob pogojih, ki jih določa zakon po preteku začasne službe. — Tertium non datur.

Poleg ostalih, v zakonu določenih rekvizitov: čl. 3. v zvezi s čl. 4., 18., 72. in 96. (sposobnost in izobrazba), čl. 14. v zvezi s čl. 17. (trajanje začasne službe), čl. 126. (razvrstitev) mora imeti stalen (odredbe o stalnosti ne veljajo za poslanike v inozemstvu, šefe diplomatskih misij, velike župane, okrožne načelnike in srezke poglavarje; zadnja al. čl. 71.) državni uslužbenec tudi sledeča dva pogoja:

- 1.) začasna služba se mu računa za napredovanje in v pokojnino (čl. 24.), in
- 2.) on uživa položajno plačo v popolnem iznosu kakor jo odreja zakon (čl. 14. a contrario).

Brez teh pogojev ne more biti stalnega uradnika, ker so ti pogoji v pojmu stalnosti notae essentiales. Na tem zakonitem temelju torej uradnik, ki uživa položajno plačo v popolnem iznosu (čl. 44. zakona), ne more biti na noben način po zakonu začasni uradnik, in začasen uradnik tudi ni oni, kateremu se vštejejo v pokojnino vsa službena leta (čl. 24.).

Ako se tedaj smatrata profesorja Bazaža in Polić po zakonu o civilnih državnih uradnikih za začasna državna uradnika, tedaj bi se sploh ne mogel izvršiti ukaz o upokojitvi, ker ne bi imela niti en dan službovanja, katero se jima všteje v pokojnino in ker se čas začasnega službovanja računa za napredovanje šele tedaj, kadar postane uslužbenec stalen (čl. 24.). Zato se začasni uslužbenec kar odpušča iz službe (čl. 18. v zvezi s čl. 133., 9. točka). A uradnik, kateremu je zagotovljena stalnost, ne more biti proti svoji volji odpuščen brez razsodbe kazenskega ali disciplinskega sodišča (čl. 108. ustave).

Iz vsega tega razlaganja se jasno vidi, da navedenih dveh profesorjev po zakonu ni mogoče smatrati kot uradnika brez stalnosti v zmislu našega uradniškega zakona poleg odredbe čl. 234. tega zakona, ker ta odredba ne more biti v nasprotju s konstitutivnimi odredbami prejšnjih členov v istem zakonu o pojmu stalnosti, ker bi se drugače postavljalo novo, povsem absurdno načelo i paragraphus posterior derogat prioribus.

Poravnajte naročnino!

Miloš Štibler:

Konzumne zadruga.

(Iz koledarja Nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev za l. 1925.)

Domovina konzumnih zadrug je na Angleškem. Že v 18. stoletju so tam izvedli veliko agrarno reformo — pred francosko revolucijo. Izvedli so jo na tak način, da je

zemlja ostala veleposestniku, kar je dalo povoda za silen razmah industrije ker je pri taki rešitvi agrarnega reda bila na razpolago velika množica ljudi brez zemlje, ki so zaposlenosti v industriji dajali prednost pred zaposlenostjo pri veleposestniku. V istini se je zaposlenost v industriji v mnogem oziru izkazala za povoljnejšo, nego je bila ona pri veleposestniku, toda boj med interesi podjetnika in interesi delavstva je obstojal tudi v industriji. Na eni strani se ponavlja stremenje močnejšega — tokrat gospodarsko močnejšega — izkoriščati gospodarsko šibkejšega, kar zasledujemo v socialni zgodovini človeštva do najstarejših dob; na drugi strani se pojavljajo v industriji razne krize, ki v resnici navadno zadenejo podjetnika in delavca, vendar skoraj redno delavca mnogo boljše, nego podjetnika. Ti pojavi so na Angleškem, v domovini najstarejše industrije, že zgodaj povzročili odpor izkoriščanega delavstva, odpor, ki je končno vodil k zadrugi samopomoči, k ustanovitvi konzumnih zadrug.

Delavci sami so bili neposredno prizadeti, toda v boju za izvojevanje povoljnejših življenjskih pogojev niso bili osamljeni, nego so našli krepko podporo pri raznih človekoljubih (filantropih). Najznamenitejši med slednjimi je bil Robert Owen, katerega ime je z angleškim delavskim pokretom tiste dobe v ozki zvezi. Dasiravno je sam bil industrijalec, je vendar le pokazal toliko socialnega čuta, toliko ljubezni do gospodarsko izkoriščanega ljudstva, da ga socialna zgodovina upravičeno navaja na zelo vidnem mestu. Znano je, da je Owen kot industrijalec dajal svojim delavcem ugodnosti, kakršnih delavstvo takrat menda v nobenem drugem industrijskem podjetju ni uživalo. Istotako je znan njegov poskus z zadrugnim obdelovanjem zemlje: Prodal je na Angleškem svoja podjetja, zbral kope ljudi, odšel z njimi v Ameriko in tam nabavil precej zemlje. To zemljo je oddal v skupno last onim, ki so prišli z njim. Sami da obdelujejo to posestvo in sami da so lastniki. Danes bi dejali: Poskus komunizma. Mnogo je bilo takih poskusov že poprej, mnogo pozneje. Tudi Owenov poskus je propadel, toda ni dvoma, da je večina vseh takih dosedanjih komunističnih poskusov zapustila vsaj nekaj dobrih posledic za one, ki so v komunizmu iskali za sebe socialne pravičnosti. Komunizem je po današnjem spoznanju menda najradikalnejša forma boja proti gospodarskemu izkoriščanju sočloveka. Morda človeški duh to formo pravilno konstruira, toda praktično življenje v tem pogledu doslej nikjer ni moglo doseči teorije.

Sorodnost takih stremeljenj z zadrugništvom nam lepo dokazuje Robert Owen. Ni bil niti izrazit zadrugar, niti izrazit komunist, in vendar je napisal stavek, ki kaže na jedro konzumnega zadrugništva: »Konzumenti, potrebno je, da postanete sami svoji trgovci in sami svoji fabrikantje, ako se nečete preskrbovati z blagom najboljši kakovosti in po najnižji ceni.« Isto bi lahko govoril zadrugar, isto socialist, isto komunist. Tako je v teoriji, med tem ko praksa po vseh dosedanjih izkušnjah daje zadrugništvu prednost pred komunizmom in političnim socializmom. Socialist lahko ponavlja citirane Owenove besede kot svoje geslo, ponavlja jih lahko komunist, a vodijo tudi zadrugarja. Toda praktično tega gesla doslej ni nobeden drugi pokret izvrševal s tolikim uspehom, kakor zadrugništvo kot socialni pokret, ki boja zoper socialno krivico ne vodi z ognjem in mečem, nego potom evolucionarnega odstranjevanja povzročiteljev poedinih krivic.

Angleška zadruga zgodovina poroča, da so nastale prve konzumne zadruga v tem narodu že krog leta 1760. To niso bile zadruga, ki se pečajo samo z nabavljanjem raznih življenjskih potrebščin iz rok drugih producentov, nego že v prvi dobi najdemo konzumne zadruga tudi pri samoprodukciji: Najdemo zadruga pekarije in zadruga mlinarje. Tekom desetletij se je takih zadrug ustanovilo veliko število. Ekonomske razmere so silile k ustanavljanju revne sloje same, predvsem delavce, razen tega pa so se za stvar zavzeli tudi razni človekoljubi. Mnogo se je govorilo po kongresih, mnogo pisalo o zadrugah in tako najdemo leta 1832. na Angleškem že okoli 300 konzumnih zadrug. — Ves ta pokret pa ovira velika zmota, ki je izviral baš iz sodelovanja človekoljubov. Lesti so dajali denar, a navadno niso kupovali v zadrugi, med tem ko konzumenti niso vlagali denarja, nego so le v zadrugi kupovali, ne da bi imeli napram zadrugi še kakršnokoli drugo obvezo. Pri takih razmerah ni bilo govora o tem, da bi se mogel razviti zadrugni čut, brez katerega ni zadrugništva, filantropi pa so se prejalislej naveličali vlagati kapital brez protivrednosti, kar je končno vodilo do tega, da se je začelo dobičke deliti na vloženi kapital. S tem korakom so te prve zadruga popolnoma izgubile svojstva, ki so po današnjem našem spoznanju bistvene za konzumne zadruga. Večina v prvi dobi ustanovljenih zadrug je zopet propadla.

Po dolgem iskanju in po mnogih otročjih boleznih zaznamuje pokret velik uspeh leta 1844., ko so ustanovili zadruga »rošdalski pravični pionirji«. Bili so preprosti delavci — tkalci, ki so se nahajali v veliki bedi, povzročeni na eni strani vsled izkoriščanja od strani delodajalcev, na drugi strani pa vsled krize, v kateri se je v istem času nahajala angleška tkalska industrija. Delavci, obupani radi žalostnega svojega položaja, so razmišljali o sredstvih za odpomoč. Po mnogih posvetovanjih se odločijo napraviti lastno trgovino, ki naj si stavi za nalogo tudi ustanovitev lastnih tovarnen, v katerih bi mogli člani zadruga najti zaposlenosti osobito v času krize, razen tega bi zadruga imela skrbeti za zdrava in cena stanovanja svojim članom. Ta velikopotezni načrt so začeli »rošdalski pionirji« izvrševati dne 21. decembra 1844 — torej ravno pred 80 leti — ko so otvorili prodavnico svoje konzumne zadruga. Mnogo smeja je bilo takrat v Rošdalu med nasprotniki zadrugništva, češ tkalci so znoreli, drugače se ne bi mogli odločiti za tako velike načrte. Toda reveži se niso dali uplašiti in zgodovina jim je dala prav.

»Rošdalski pionirji« so uvaževali vsa izkustva, ki so jih Angleži dotlej napravili s svojimi konzumnimi zadrugami in so dali glavno podlago za načela, po katerih se konzumno zadrugništvo razvija od 1844. leta naprej — ne samo na Angleškem, nego po celim kulturnem svetu. Ta načela moremo danes kratko označiti s sledečimi petimi točkami:

1. Zadruga kupuje potrebščine za svoje člane neposredno od producenta ali pa jih sama proizvaja.
2. Kdor hoče v zadrugi kupovati, mora biti član zadruga. Le izjemoma prodaja zadruga tudi nečlanu.
3. Zadruga prodaja članom po isti ceni, po kateri prodajajo privatni trgovci.
4. Zadruga prodaja članom le proti takojšnjemu plačilu.
5. Bilančni višek se koncem leta razdeli tako-le: En del se vloži v rezervni fond, nekaj se porabi za prosvetne in dobrodelne namene, večina viška pa naj se povrne članom po konzumu, t. j. tako, da tisti, ki je v

zadruzi tekem leta več kupoval, prejme sorazmerno večji del viška.

Prvo načelo. Ako zadruga kupuje neposredno od producenta, je izločila s tem vse posrednike, ki so se v nezadružni trgovini vrinili med producenta in konzumenta ter s tem v prvi vrsti na škodo konzumenta blago podražili. Odstraniti te posrednike je prvi in lažji del konzumnega združništva. Toda zadruga mora iti in je povsod tudi šla še dalje: k samoproizvodnji. Producent ni le producent, nego obenem tudi trgovec. Je trgovec napram producentom surovin, napram delavcem, ki mu delajo v podjetju, in napram odjemalcem proizvodov. Fabrikantov dobiček je potemtakem v pretežni večini, če ne izključno, trgovski dobiček in naloga konzumne zadruge je, da tudi ta dobiček zagotovi konzumentu. Konzumne zadruge vseh narodov se te naloge dobro zavedajo, ker vedno v večji meri prehajajo k samoproizvodnji.

Drugo načelo: Zadruga sme prodajati le članom. Nečlanom samo izjemoma, le tedaj, če bi mogla drugače zadrugi nastati kaka škoda. To načelo je silno važno radi tega, ker v prvi vrsti baš ono dela razliko med konzumno zadrugo in nezadružno trgovino. Nezadružna trgovina — trgovec ali kakršnokoli trgovsko združjenje — leži izven kroga konzumentov ter ji je želja, najti v krogu konzumentov čim najboljše kupce, napraviti torej na račun konzumentov čim večji dobiček. Konzumna zadruga pa se mora popolnoma kriti s krogom svojih konzumentov. Oni morajo biti njeni člani, t. j. njeni gospodarji, lastniki. To je edino sredstvo, da se prepreči kakršnokoli izkoriščanje konzumenta, ker ni verjetno, da me bo izkoriščalo ono podjetje, kateremu sem lastnik, gospodar. Pač, tudi to se izjemoma dogaja, toda samo v onih zadrugah, v katerih se člani ne zavedajo svojih pravic in dolžnosti. Zadruga naj torej prodaja le svojim članom in jih naj tudi vzgaja. Zadruga pa, ki v enaki meri prodaja članom in nečlanom, je zadruga samo še po pravni obliki, nikakor pa ne odgovarja več združnemu duhu. Odiranje konzumenta od strani take zadruge ni prav nič prijetnejše in plemenitejše od sličnega postopanja nezadružne trgovine.

Tretje načelo: Važni razlogi zahtevajo, da mora zadruga prodajati blago članom po dnevni ceni nezadružne trgovine, in sicer: a) Premnogi so slučaj, da so člani sami začeli barantati z blagom, ki so ga od svoje zadruge prejeli izpod dnevne cene. To ni zadržno, ker zadruga hoče članu preskrbeti blago le za njegov konzum, a ne za barantanje. b) Ako bi se blago sproti dajalo po nižji ceni, bi član pri vsakem nakupovanju prejel malenkostno diferenco katere navadno niti občutil ne bi. Če pa se mu diferenca izplača krajem poslovnega leta v obliki povračila za konzum tedaj dobi, ako je redno kupoval v zadrugi, lep znesek, ki bo več zalegel, kakor sproti pri vsakem kupovanju po nekoliko par ali dinarjev. c) Končno se mora stalno misliti na možnost nepredvidenih izgub. Ako bi zadruga dajala članom blago po lastni ceni, tedaj si za slučaj izgub ne more pripraviti nikakih rezerv. Zato je potrebno postopati pri prodajanju po tu navedenem načelu, da se osigura tudi dotacija rezervnega fonda, kakor je predvideno pr' petem načelu.

Četrto načelo: Plačevanje proti takojšnjemu plačilu dela zadrugam dosti preglavic, toda le, dokler je zadruga mlada. Čas sam vsaki zadrugi dokaže pravilnost tega načela. Dva glavna razloga sta merodajna: Ako za druga daje blago na kredit, mora tudi s pomočjo kredita kupovati, a s tem se roba draži, namen zadruge pa je, preskrbovati člane s čim boljšo in s čim cenejšo robo.

Drugi razlog je, da mora zadruga vzgajati. Kolikokrat je malomarnejši gospodar nabavil več blaga, kakor mu je bilo potrebno, a to samo radi tega, ker se mu je dajalo in ponujalo na kredit. Tudi vemo iz gospodarske zgodovine, da so oderuhi skušali s kreditom privezati žrtev na sebe v svrhu čim temeljitejšega izkoriščanja.

Peto načelo: Zadruga mora skrbeti za primerno močan rezervni fond, a vedno naj primerne zneske žrtvuje tudi za prosvetne in dobrodne namene, pred vsem pa na korist svojega članstva. Čim večji znesek pa se naj vsako leto po izvršenem letnem obračunu povrne članom po konzumu, t. j. sorazmerno vrednosti kupovanja blaga v zadrugi. Nikdar se letni prebitki ne sme deliti po vplačanih deležih. Deležem niti obresti ni treba priznati, če pa se že priznajo, naj bodo minimalne. Vsak član išči korist v tem, da dobi dobro blago in koncem leta čim največ povračila po konzumu.

S tem so kratko naznačena glavna načela konzumnih zadrug, kakršna se nam pokažejo, ako razmotrivamo bistvo konzumnih zadrug z golj s stališča ekonomske teorije. Zakonodaja poedinih držav in narodov daje potem načelom še gotove zakonske oblike. Spominjam n. pr. na predpise, ki veljajo po zakonu o nabavljalnih zadrugah državnih uslužbencev za deleže, rezervni fond, za porabo letnega prebitka itd.

Na eni strani vidimo, da je konzumno združništvo že dokaj staro, na drugi strani moremo konstatirati, da so se tekom dobrih 150 let veljavila gotova načela, katera treba poznati in respektirati, ako hočemo svoje konzumne zadruge voditi do uspehov. Neupoštevanje glavnih načel vodi in je vedno vodilo k neuspehu.

Ali so konzumne zadruge bile potrebne ali ne, o tem se danes ne razpravlja več. Ima jih cel svet in o tem je podan pač najmočnejši dokaz za koristnost tega pokreta. Posebno veliki so uspehi v prvotni domovini konzumnih zadrug: Nad pet milijonov organiziranih zadrugarjev (torej najmanj 20 milijonov duš!), dve silni nakupni centrali, mnogo sto lastnih tovarn konzumnih zadrug, velika lastna posestva, lastno brodogradništvo in silni lastni kapitali: To so uspehi rošdalskih pravičnih pionirjev in angleške pridnosti na združnem polju. Velike uspehe vidimo po vseh ostalih kulturnih državah. Mi v Jugoslaviji smo tudi na tem polju še mladi. Učimo se od drugih in delajmo za sebe!

VESTNIK.

Opozorilo! Vse gg. naročnike nujno prosimo, da se zanesljivo poslužijo z 36 števil. jim poslanih položnic in nam nemudoma nakažejo naročnino za tek. četrtletje in morebitni zaostanek na naročnini od preje. Januar je že minul, naročnine pa ni obnovilo niti 300 naročnikov. Prosimo torej, da store vsi to čimprej. Uprava.

Vprašanje reduciranih davčnih izvrševalcev se je rešilo na ta način, da se sprejmejo nazaj kot stalni služitelji s prejemki istih, a opravljali bodo le posle davčnih izvrševalcev. Naj se zadovoljijo sedaj nesrečni tovariši s to grenko rešitvijo, s čim pa se morda tudi zanje stvar tako preokrene, da pridejo do svojih izgubljenih pravic! —F. R.

Zakaj nas ne informira Osrednja Zveza? Državni uradnik iz Ljubljane nam piše: V »Novi Pravdi« z dne 24. januarja 1925 je sledeče poročilo:

Začasne železniške olajšave za državne uradnike. Ker še niso izgotovljene uradniške legitimacije za znižane vožnje na državnih železnicah, je prometni minister odredil, da se uradnikom in ostalim državnim uslužbencem dovolijočasne olajšave na sledeči način: Postajne blagajne bodo uradnikom in ostalim državnim uslužbencem izdajale vozne listke za polovično ceno pod pogojem, da vsak državni uradnik na postajni bla-

gajni pokaže objavo, ki mu jo izstavi urad, pri katerem službuje. V tej objavi mora biti označeno ime in priimek, kategorija in skupina uslužbenca kakor tudi urad. Objava mora biti od uradnega predstojnika potrjena s podpisom in pečatom; označena mora biti tudi pričetna in končna postaja nameravane vožnje. Za rodbine državnih uradnikov bo izdajal objave urad, pri katerem službuje dotični uradnik. Državnim upokojevcem bo objave izdajal urad pri katerem upokojenec dobi svojo penzijo. Ta način ostane v veljavi do 1. aprila 1925.

Reorganizacija finančne administracije. Beograjska »Politika« poroča: Po inicijativi g. dr. M. Stojadinovića, finančnega ministra, so podvzeti koraki za reorganizacijo naše celokupne finančne uprave. Cilj te reorganizacije je: enako in bolj enostavno postopanje v naši finančni administraciji, da bi se dosegli s tem čim povoljniji rezultati v funkcioniranju finančne službe. Vprašanje potrebnih reform bo obdelovala specijalna komisija, v kateri so: dr. Karl Šavnik, delegat ministarstva financ v Ljubljani, Božidar Djuričić, načelnik proračunskega oddelka, Nikola Petrović, šef inšpektorskega oddelka, dr. Franc Pavlič, direktor poštne hranilnice in Milan Ostojić, šef budžetskega oddelka. Komisija bo delala pod kontrolo in po navodilih dr. Drag. Dučića, generalnega direktorja. Komisija mora izdelati generalni elaborat o merah, ki jih je treba predvzeti, da se reorganizacija izvrši. Elaborat mora objasniti komisija s teoretičnega in praktičnega gledišča z ozirom na naše prilike. Reorganizacija je postala nujno potrebna, ker se vedno veljajo v poedinih pokrajinah različni postopki pri vprašanih finančne administracije.

Plače za ministre brez portfelja. Na zahtevo ministrskega sveta je dala glavna kontrola vizum z rezervno za izplačilo plač ministrom brez portfelja in si je pridržala pravico pritožbe narodni skupščini.

Sanatorij za državne uslužbence. Uprava sarajevskega pokrajinskega odbora Saveza drž. čin. je predložila glavni upravi v Beogradu predlog, da bi se v čim krajšem roku postavil sanatorij za drž. uslužbence. Sarajevski odbor predlaga za mesto, kjer naj bi bil sanatorij, okolico Sarajeva in je tudi že našel primeren prostor za zgradbo.

Neprekosljivi so le

EXCELLA

šivalni stroji

Nedosežni v konstrukciji in materialu.
Izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom!

J. GOREC, Ljubljana

(palača Ljub. kreditne banke.)

Tovarna čevljev Peter Kozina & Komp. Izdeluje odslej naprej tudi lahke damske čevlje ter čevlje za gospode najnovejše forme in najboljše kvalitete. Prodaja na malo: Ljubljana-Breg 20, Aleksandrova cesta 1., Prešernova ulica; Zagreb, Račkoga ulica 3.

Edino najboljši pisalni in šivalni stroji
„STOEWEER“
 edino pri
LUD. BARAGA,
 LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6, I.
 Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih tehničnih strojev.

Kako dela Zveza najemnikov za Čehoslovaško. Državna zveza stanovanjskih najemnikov za Čehoslovaško izdeluje ogromen načrt za odpomoč stanovanjske bede po vsej državi. Prošlo nedeljo je priredila v Pragi razstavo načrtov za male družinske hiše. Zveza je pozvala arhitekta, da jej predlože načrte za družinske hiše in zahteva, da morajo ustrezati ti projekti vsem modernim

higijenskim in estetičnim zahtevam. Cena za eno hišo je med 13 in 90 tisoč čehoslovaških kron. Za najnižjo ceno postavi Zveza hišo z dvema prostoroma in potrebnimi pritliklinami. Za 90 tisoč kron postavi enodružinsko hišo, ki ima sedem do osem prostorov. One, ki hočejo priti do hiše, deli Zveza na tri kategorije po njihovih finančnih

zmožnostih: v prvi kategoriji so oni, ki vse stroške za gradnjo plačajo v gotovini, v drugi kategoriji so oni, ki plačajo takoj v gotovini le del stroškov, ostanek pa v obrokih in v tretji kategoriji so oni, ki so popolnoma brez premoženja in bodo plačevali vse stroške v obrokih. Država ne daje Zvezi za izvedbo njenega načrta nobenih subven-

cij. Zveza je prosila le državo, da dá država onim, ki hočejo zidati, kredite, katere odplačujejo v daljših obrokih. Akcija se bo pričela v Pragi in v vseh večjih mestih države takoj. Zveza se je obrnila tudi na občine, da naj le te omogočijo akcijo po svojih močeh. V Pragi bo pričela Zveza z gradnjo 5000—6000 hiš.

Krojaštvo **Fran Igljč** Krojaštvo
Ljubljana, Kolodvorska ul. št. 28.
Ideovanje oblek za gospode, otroke in uniforme.
Za dame po najnovšem modernem kroju.
Lastna zaloga modnega blaga.
— Uradnikom znaten popust. —

Priporoča se

modna trgovina

A. Šinkovic nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Perje in puh
C. J. HAMANN
Ljubljana, Mestni trg 8.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15.
Priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo točno in solidno

Fr. Kham
LJUBLJANA,
nasproti hotela „Union“
Najcenejši in najboljši nakup
različnih delikater in špecerije
SOLIDNA IN TOČNA POSTREŽBA

Za nakup obleke
in perila se priporoča trgovina
J. N. Šoštaric, Maribor
Aleksandrova cesta št. 13

Trgovina z modnim, manufakturnim, suknem in platnenim blagom, perilom, konfekcijo in pleteninami.

Tovariši!

Priporoča se Vam trgovina s papirjem, pisarniški in šolski potrebščinami

K. Tilla nasl. A. Gruber
Ljubljana, Kongresni trg št. 8.
Prvo vrstno blago in zmerne cene.

**Nabavljalna zadruga državnih
nameštencev v Ljubljani**

J. Trpin
najcenejša manufaktura
Maribor
Glavni trg 17.

POZOR!

V Vašem sopstvenem interesu opozarjamo Vas, da Vaše potrebe nabavljate kod poznate tvrdke **B. Veselinovič i Comp.**, Maribor, Gosposka ul. 26, jer je dokazano, da je tvrdka solidna, tamo dobljete dobru robu po znižanim cenama, uveden nov princip: „Mala zarada — veliki promet“, veliki izbor: Košulja za muške, kragna, šešira, čepica, kravata, čarape muške in ženske, šalove svilene i vunene, vunene trikotaže, rubčica svilenih i lanenih, damske i muške filzgamaše, sportsokne, stačove i. dr. — Francaske parfumerije, Coty, Houbigant, Gibbs, 4711, Odol Damske kožne i svilene tasne.

Tovariši! Kupujte svoje potrebščine le pri tvrdkah in obiskujte le lokale, ki inserirajo v „Našem Glasu“. Kdor podpira nas, tega podpirajmo mi!

Franjo Majer, Maribor, Glavni trg 9
Zaloga manufakturnega blaga,

JOSIP PETELINC, Ljubljana
(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi
Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenice, žepne robce, ščetke, sukance, toaletno blago.
Na veliko Telefon 913 Na malo!

Manufakturna trgovina
FABIANI & JURJOVEC

Ljubljana, Stritarjeva ul. 5.
Priporočata se pri nabavi spomladanskega in letnega blaga. Vedno v zalogi perje in puh od najcenejše do najfinije vrste.
Na obroke proti garanciji uradov.

Najmodernejša kavarna restavracija in bar

„EMONA“

v palači Ljubljanske kreditne banke

LJUBLJANA

DUNAJSKA C.

Za obilen obisk se priporoča restavrater
JAN FIALA.

Kr. Dvorni dobavitelj

Anton Verbič, Ljubljana
Delikatese špecerija
Solidna postrežba, zmerne cene.

Priporoča se

I. ČERNE

Ljubljana, Dunajska cesta 28

Zaloga pohištva
in tapetništvo.

Na obroke.

manufakturo in konfekcijo perilo etc., obleke po mer za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice, doblite proti ugodnemu odplačevanju na obroke edino — le pri tvrdki

Davorin JOHAN in drugovi
družba z o. z.

MARIBOR, pisarna: Gregorčičeva ul. 1

ALBERT VICEL
trgovina mešanega blaga
(steklene, porcelanate, majolične in emajlove posode)

MARIBOR

Glavni trg 5. Glavni trg 5.

Čevlje, nogavice, moške klobuke kupite najceneje pri tvrdki

Anica Traun
Maribor

Grajski trg 1. Grajski trg 1.

Pisalni stroj „IDEAL“ modela C najmodernejša konstrukcija.
The Rex Co

LJUBLJANA, Gradišče številka 10.

„SVEZLA“ d.d.
Ljubljana

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materijala
Generalno zastopstvo svetovnih tovarn:

Hackethal, Hannover
H. Jacobi & Co., Wien

Dr. Ing. Schneider & Co., Frankfurt a/M
Ringsdorff-Werke, Mehlum a/R.

Elektra, Bregenz i. drug.

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žic, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev, krtačk za motorje, inštal. materijala itd.

Zaloga avtomobilskega materijala kakor plaščev, polnogumijastih obrocev i. dr.

Cene vsled dviganja dinarskega tečaja znatno znižane.

Najcenejši nakup banaške moke, sladkorja, kave, olja, masti, riža, testenin, pralnega in toaletnega mila, južnega sadja, dišav ter vseh vrst špecerijskega in kolonijalnega blaga.

Vedno najnižje cene!